

1864.

6 Ապրիլի

քառ հին տոմարի

Թիի 6.

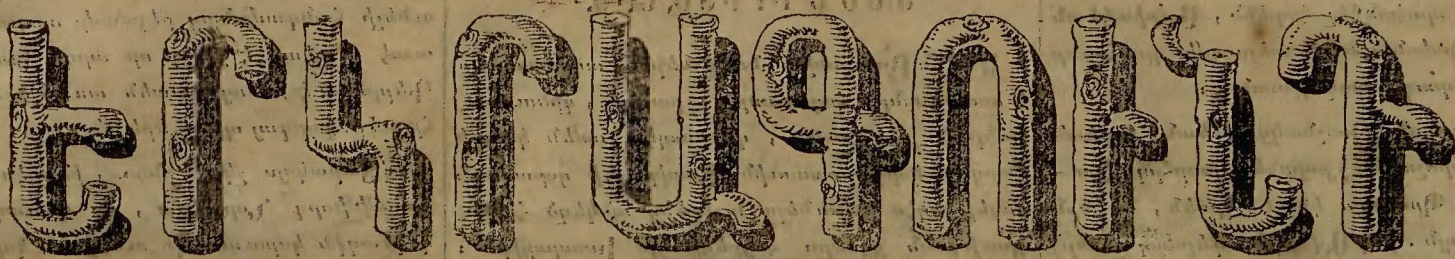
ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ.

1864.

18 Ապրիլի

քառ երե տոմ.

Registered at the General Post-Office for transmission abroad.

ԼՐԱԳԻՐ ՄԱՆՁԵՍՏԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՔԻՏՆԱԿԱՆ, ԿՐԹՆԱԿԱՆ, ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ:

Հրատարակողն է Կոստանանուպոլիս Մարկիս Ալլայ Մ. Հիսարեանի սենեակն է Դալթա. — Իզմիր Մարկոսեան Յակոբ Ալլայի սենեակն է. — Հալեպ Յովհաննէս Ալլայ Բիւրքեմեանի սենեակն է. — Սուրբ Երեսաղէմ Սթանապատի Եսայի Վարդապետի սենեակն է. — Աղեքաանդրիս (Եղիարոս) Տէր Գասպարեան Ղազարոս Ալլայի սենեակն է. — Կալիթա Սրբակոն Աւագ քահանայ Տէր Յովհաննէս Խաչկեանի և Աստեանի սենեակն է. — Բաթալիս Պ. Մանուկ Որդանանեանի սենեակն է. — Լոնդոն Ալլայ Մաքսուդովի սենեակն է. — Փարիս Ալա Պոզոս Արփա չեանի սենեակն է. — Առ այժմ ուղղորդեալ կրօնական վերադարձ սենեակայ մէկէն ստանալ մինչև որ յստուկ գործակալներ հաստատուր բազմաչաւ և ընթերցողներ բազմաքանակ:

— Նախագիտ, յարգաւոր, գրքէ եւ զանազան (աւագ եւ քիւս) բնայ խօսքայն) աշխատեալ յառաջ Աստեան Կարապետ Վ. Երեսաղէմայ, Երեսաղէմայ:

M. le Chevalier K. Vardapete Shahnazariantz,
151, Rinford Street, Manchester, (Angleterre.)

Տարեկան գինն հարկերէ շահաւոր խոսքայն, — Երեսաղէմ Արփայ եւ Պոզոսայն զգինաւ եւ զգինաւ, Ե 25 Է. Գ.

— Այն գիներէն զապ խոսքայն շահաւոր առաջին խոսքայն է:

— Վերջապատեալն 18 ..

— Երեսաղէմայն 7 ..

— Մէկ Երեսաղէմայն Ե Մանուկայն է 6

— Երեսաղէմայն 6

Բախտաւոր խոսքայն մէկն աւագ խոսքայն եւ քիւսայն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ:

Այս — Բախտաւոր Տեղեւոր — Մէկն Բերեալն —
Յրատար — Ուսման — Գրեալն — Դալթա — Իզմիր —
Երեսաղէմ — Հալեպ — Երեսաղէմ — Երեսաղէմ —
Չապաղէմ — Արփայն:

Ա. Զ. Գ.

Կոստանանուպոլսն մեր բարեկամայ մէկ քա-
նին մեզ և այլոց նամակներ գրելով Մանչեսթեր
երևո՞ւ տարածայնութեան լարն մեզ կհարցողեն
և կխորհրդեն, որ անցեղցն ներդառալով ըլլալով,
մեր պաշտօնն շարունակենք: Ի պատասխանի
մեր յարգոյ և բարեմիտ բարեկամայ այսչափ
միայն կգրենք, որ մեր յարգոյն աշխատի տարածա-
նութիւն չէ կըլլի յիստ, հետեւապա մեր աշ չեմք
որոշել երբեք Մանչեսթեր գնի: Սաոյց է որ չորս
և կիս կամ հինգ տարի առաջ մեր մատրան Տեսալ
Իշխանայ որդեկան Պատու էլ չապարակութիւնն
ի ժողով հրաւիրուեցաւ որպէս զի նոյն մատրան
պատրաստ գրամատիկն շահաւոր կերպիւ ի գործ
ածուի. սաոյց է որ նոյն ատարակայն մասին քանի
մի տղեկ և անպատշաճ գրոյցք տեղի ունեցան.
սակցն ժողովն մասնակից Եղող Ալլայից, որոց

Թիւն էր 18, տասնեակորի միաձայն հաւանութեամբ
որոշուեցաւ որ Թուրքայ կրակողէ գնուի յիշեալ
գումարովն, որ և անմիջապէս ի գործ դրուեցաւ:
Այս պարզ և ճշմարիտ բացատրութիւնս բա-
ւական է մեր յարգոյ և բարեմիտ բարեկամայ
միտքն հանդարտել, ինչպէս նա և Յիսուսեանց
երեսն թղչեցունել, որ զեռ կայծ չտեսած հրդեհ
ճշալն բարեկալաւութիւն կհամարին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Եւրթուս մեջ սկսանաւ իրողութիւններ
չապառհեցան Եւրթուս բաց ի Դանմարգի և
Գերմանիոյ խնդիրն կարգաւորելու մասին բունի
մի դեսպանայ Լոնդոն գալէն որպէս զի ամսոյս 12ին
բացուելի խորհրդակցութեանն մասնակից ըլլան:
Խորհրդակցութիւնն 20ին տարին:

Ինչ որ մեր թերթի ճերմորդ թուին մեջ խօսեցանք
Պրանսայի խորհրդակցութեան նկատմամբ յրա-
յած առաջադրութեան մասին, այժմ նոյն
Տէրութեան արտաքին գործոց Պաշտօնեայ Պ.
Դրուէն զը Լիսիտի Մարտի 20ին Լոնդոն
նաող Պրանսայի դեսպանին դրած մէկ նամակն,
որ ամսոյս 8ին տարուեցաւ, լիովին կհարմարէ:
Պրանսայի արքունիքն յանձն կանուէ խորհրդակ-
ցութեանն հաղորդ ըլլալ. Պրանսա կընդունի

1851-52 թուին Լոնդոն ձեռագրեալ դաշին
արժէքն, Պրանսա կցանկայ որ Դանմարգի
պետութիւնն ամբողջ մնայ. այլ մի և նոյն ատեն
աղղայ իրաւունքն ճանաչելով կանաչարկէ որ
Դրսութեանց բնակիչներուն հարցուի թէ ի՞նչ
կերպ կառաւարութիւն կուզեն, որ պետութեան
տակ մնալ կամ մոնել կուզեն, և կպնդէ թէ
այս ճամբաս միայն ապահով է Եւրթուսի ապագայ
խաղաղութիւնն միաժողով չվերադառնալով:

Ալլայի իրաւանց վարդապետութիւնն, որ
այլ երկիրներ ոչ ճանչուած է, ոչ ընդունուած,
զեռ նոր է Եւրթուսի մէջ, զոր և Եւրթուսեան
կուզեն շատ արդարայի է. սակայն երանի թէ
Եւրթուս Վեհախառութիւնն հաւատարիմ մնալ
մի և նոյն սկզբանցն նախ ի Հոմ, ապա՝ յԱլլայի
վերջապէս ի Քոչինչին. և հաճել հարցունել
յիշեալ ժողովրդոցն թէ կամի՞նք արդեօք Պրանսայի
սուրհներու տակ միշտ կորանալ, ինչպէս իր
Վեհախառութիւնն կուզէ զանոնք կորացնել:
Կմտով թեր ի բոլոր սրտէ որ խորհրդակցութիւնն
բարի վախճան ունենայ. սակայն ասոր համար,
հարկ է, որ անիկա այնպիսի գործադրելի պայ-
մաններով սկսուի, որպէս զի իր առարկելութիւնն
յաջողի: Վերջիշեալ նամակին կկանխովոր որ
պարսալի երթայ Անգլիոյ արքունեայ յոյն ալ,
Դանմարգի յոյն ալ. և խորհրդակցութիւնն
զեռ չբացուած գոյուի:

— Կոստանանուպոլսն Մարտի 2ին Մարտիկա
լուր հասաւ թէ Բաղդադի ժողովուրդն ապստամ

բերէ՝ Նամիկ զիտայի դէմ, որ կոտորածի ատեն Ջեզուիտի կրօնական էր : Զորքն զոսերէ ապառաժ բռնութիւնն . այլ խմորումն կտնէ : Կիարծուի որ յարուցման պատճառն Պարսիկներն են, որ Գոմանեան կայսերութեանն շորթել կուզեն այս գաւառս : Սուրբանն Տունիս երթալու յառաջագործութեանն հրաժարեցաւ : Զինարանն նաւախմբակ մի կարտաւարստէ, որ ի սրահանջէ հարկին, Աղբիակեան ծովն չուէ : Գոմանեան սրտերազմի գրահաւոր նաւուց թիւն արագ արագ կ'աւանայ :

— Գերմանական Դաշնակցութեան Դիւան տակաւին իր որոշումն չյայտնեց խորհրդակցութեան մասին : Պրուսիա կուզէ, կըսեն, որ ինքն ներկայացնէ պայն . իսկ Ավստրիա գերմանկ (մանր) պետութեանց հետ միարան՝ պատ պատգամաւոր վայելուչ կ'ըստէ :

— Նորվեգիայի Ստորթիկն Դուէզի թագաւոր Դաուի խնդիրն կատարեց, այսինքն անոր տուաւ 800,000 կիլո գինուորական հանդերձանք հոգալու համար, եսե ծովու և ցամաքի զօրութիւններն յօգնութիւն Դանմարկաց վարելու հաճութիւն . այլ ապաւրեց անոր՝ որ տունց հզօր զաշնակցի կուտի մէջ չնետուի . որով եւ անոր թեւերն կապեց :

— Մերսիկայի վերջին լուրերն կ'անուցանեն արեւմտաւորութեան Սանտոն և Սենայի Գրանտայի բաղաբակաւութեան յարկն, Գոմանեան օր քան զօր տիրարանալն և ժողովրդեան աչքէ կշնալն : Այսու տմեհայնիւ Աւագ Գուրս Մարսիմիլիենի ձեռնարկն է և կ'ամարի միշտ իբրեւ արկած, որու մէջ յաջողեալ համար ոչ միայն խորին կենցաղաւորութեան, ազգու գործունէութեան, ամբար միջոցներու կարօտ է . այլ եւ անհուն բախտի :

— Պիտ Թ . թէ Զատիկի տօնին Սուրբ Պետրոսի եկեղեցին իջաւ, այլ անոր սուղջութիւնն զօրացեր չէ, և մէկ ժամին միտ ժամն կրնայ տխուր վախճան ունենալ : Արտաւոր անոր յաջորդն արդէն ընտրուած է, զոր ի ստիպել հարկին, քարոզէ պիտի Սուրբ Կալէքն . այլ այս անկարելի կ'ընուի . ըստ որում նոյն ժողովոյ ամեն անդամներն, ըստ օրինի, ընտրեալից (կանդիդատ) են . և այս իսկ է պատճառն, որ մեծ դժուարութիւն կ'ընան : Գրանտայի արքունիքն, ինչպէս կ'հաստատեն Պարսիկն Էնկելանգաւս Բելմիս գրած նամակներն, ամենամեծ աշտարակեամբ այս հանդերձեալ եղելութեան վերայ կ'սորհի . վախճալի կրնայ ըլլալ, որ Պիտ Թ . մահուանէն յետոյ իր զօրքն Հոմէն քաղելով անոնց ազատութիւն տայ որ իրենց ուզած կառավարութիւնն հաստատեն կամ թէ Վիկտոր Լամանուէլին անձնատուր ըլլան . կրնայ ըլլալ նաեւ, որ հոն անշարժ մնալով նոր մէկ Պապ ընտրել տայ իր սուրբներու հովանեաց տակ : Առաջինն կրնայ հաճելի ըլլալ Խաղաղուց եւ ստեղծի կըրելին . երկրորդն կրնայ հաճելի ըլլալ կըրելին, ստեղծի Խաղաղուց և միանգամայն իր քարազած ազգայնութեան սկզբանցն դէմ, որուն պաշտարան կեցեր է ոյժմ Հոլանդի մէջ :

— Գարիբալդի, հաշակաւոր Խաղաղուցի զօրաւորն, ամառս կին Սուրբանիտան համեմով Մեծին Բրիտանիոյ սպաստ ցամաքն կ'ուսնայ, որ լոյզ Սուրբ Կալէքն, քաղաքացիական և տէրութեան գրեթէ ամեն կողմէն եկած երեսփոխաններն զմաստբեցին անոր : Խոսանն այնպէս խիտ էր որ սրտատա

հարներէ կ'ըմպուէր : այլ ամենայն ինչ անվրդով անցաւ :

Նոյն զօրաւորն ամառս 11ին Լոնդոն մտաւ ամենամեծ հանդիսիւ :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ .

Մեծին Բրիտանիոյ բնակիչներն, աղնուակներ և սոսկակներ, հարուստ և չքաւոր, զինուորական և քաղաքացի, վերջապէս ամեն կարգի մարդիկ կ'ապրարատուին Պարլիամենտի զօրաւորն վայելչապէս ընդունելու և իրենց անկեղծ համակրութիւնն ցնեւելու . հայրենասէր Խաղաղիկն, Արդէն Լոնդոնի մէջ յաղթական կամար կ'ապրատուի, որ 100,000 գործաւոր մէկ տեղ գալով անոր գալուստն շնորհաւորեն պիտի : Այլ կ'ախտներ ևս կ'յօրինուին, որ անոր հայրենասիրական խորհուրդն կատարելու համար մէկ մեծագումար դրամ ընծայեն անոր որպէս զի կարենայ իր խնդրած մէկ միլիոն հրացաններն դնել :

— Անգլիոյ եկամտից տարեկան հաշիւն, որ Մարտի 31ին կ'աւարտի, հրատարակեցաւ : Անոր որքանութիւնն է 70,208 . 963 լիւր ստերլին, կամ հազար ութ հարիւր միլիոն ֆունտ, և անցեալ տարուան եկամտէն 400,000 լ . ս . պակաս է : մաքսերու սակն իջեցնելու պատճառաւ . օրինակի համար, թէյի մաքսն լիւրիկն հինգ փենի իջեցուցին . բնակչաց եկամտից տուրքէն լիւրիկն 2 փենի իջեցուցին . կյուսացուի որ ետքի հարկս նորէն իջնայ . սակայն ըմպելեաց գործածութիւնն շատնալով, անոնց բաժն ալ հետեւաբար շատցաւ և այլ ճիւղերու պակասորդն գրեթէ լեցուց :

— Եթէ Լորդ Գերբի, կըսէ Մօնիկե-Փօստ, վաղն իշխանութեան հասնէր, անոր իրաւասիրութիւնն կ'ստատովանիմք ըսելով . թէ այնչափ ճիշդ թախելու է, որչափ արդի պաշտօնեաներն, եւրոպական պատերազմ խաղաղեալու համար : Արիկա այսպէս ըլլալով, նա աղէկ չընէր դատաւարանով այն քաղաքականութիւնն, որուն հաւանականաբար ինքն ալ հետեւի պիտի : Կարելի է բաց և այնպէս որ մեք սխալմք : Կարելի է որ անոր անհանգիստ գործունէութիւնն, զոր ծելու պիտին, շարժման հակամարտութիւնն այն պիտի քաղաքականութեան մէջ նետեն զիս որ հիմնովին հակառակ է արդի պաշտօնէից բռնածին, միով բանիւ . այնպիսի քաղաքականութեան մէջ, որ ներհակ է խաղաղականին :

« Եթէ այսպէս է, հարկ է, որ նա իր դիտումներն յայտնէ եւ ժողովրդեան յանդիման ընէ : Այլ բան է պատերազմ տեսնել եւ ամեն բան ընելն անկէ խորհելու համար առանց անկէ վախճալու, ինչպէս էր Լորդ Փալմերստոնի քաղաքականութիւնն է, այլ բան է կողմի մէջ նետուիլ առանց ետ և առաջ մտածելու, կուրօքն, առանց կարի ստիպողական հարկի և խիտ Էսկան կարեաց : Եթէ տիրապէս, կարիքն խիտ Էսկան է, չէ եղեր բնաւ Անգլիա այնպիսի պաշտօնեաց, որ ցոյց տար աւելի ուժգնութեամբ Անգլիոյ կարողութիւնն, որպէս նոյժմեան ստալի պաշտօնեան : »

« Լորդ Փալմերստոն այն մարդոցմէն չէ, որ սուր բուռն առանց ստիպողական և կարեւոր հարկի : Անիկա կրախտ ուղեղ չէ . և առանց կշռադատելու բան չընէր : Անգլիոյ շահն և պատիւնն ապահով են անոր ձեռաց մէջ, զորս միշտ սիրելէ : Պ . Գիլքրայի կ'ապրարատուի, անտարակոյս,

տեսակ մի ճարակութեամբ, թէ և արտաւոր, Զատիկի սրարապորդութեանն յետոյ, շատուորութիւնն հնարքով իր կողմն շահել . բաց կառավարութիւնն գիտէ թէ ինչ է իր հակառակորդաց նպատակն, և պատրաստ է : Խիտ վիճելի խնդրոց մասին կառավարութիւնն անպակաս է պղծիկ առաւելութիւն ունենալ . սակայն եթէ անակն ունեւի հանգամանաց բերմամբ պաշտօնեան ծեծ ուտէ, պէտք է յիշել որ արդի Խորհրդարանն Գերբեան է, և այն ատեն առաջին պաշտօնեան հրաւեր կարգաց պիտի երկրին : »

« Տարակոյս չկայ բնաւ, ինչպէս ըսաւ Սըր Ստաֆֆորդ Լորիկտ, որ կառավարութիւնն կ'սկսեալին կորուստներ ունեցաւ, կորսնելով երկու տարիէ ի վեր Լորդ Հերբերտ և Սըր Գ . Կ . Լըվիս . բաց եւ այնպէս, այսպիսի մարդոցմէ անգամ զրկուած ըլլալով, որոց մահն յոյժ ախտապի է, պաշտօնեան Տէրութեան այնպիսի մարդիկ ունի, այնպիսի անօրէններ, այնպիսի ճարտար ճարտասաններ, որոց նման հակառակորդաց դասերուն մէջ չկայ : Հակառակաց կողմն չկան Փալմերստոնի, Ռըսելի, Գլադստոնի, Ռատուելի, Փալմերի նման մարդեր . և Գերբեաններն չունին Լորդ Վեստմոնի պէս զօրեղ օրէնադէտ և իրաւաբան : » Առաջին պաշտօնեան, ինքնին միայնակ, մէկ լեզուէն է . նա ինքնին միայնակ, կ'ապտկերացնէ Անգլիոյ ժողովրդեան զգացումն և շահն : Նա այնպիսի մարդ է, որ կրնայ ամեն բան խաղի մէջ դնել, ամեն բանի ձեռն արկանել, ամեն բան յուսալ իր հայրենեաց համար : Նա կ'ապտկերացնէ ինչ որ էր Զատամ 1756 կն 1778, նորահոս Փիտն 1805 կն 1815 եւ իր վարպետ Կաննինգըն 1823 կն 1827 : »

« Մեր առաջին պաշտօնեան, կարելի է, թէ գերազանցեցին հանճարով և ճարտասանութեամբ իր նախորդներէն ոմանք . բայց իրեն ազգային զգացմանց պատկեր, իրեն Անգլիացոց զգացմանց հայելի, որը կ'ընկնան որ իրենց երկիրն ազգերու մէջ առաջին տեղն պահէ : Լորդ Փալմերստոն այնչափ զօրեղ է, որչափ որ և իցէ Տէրութեան մարդ, որ 1688 թուի յեղափոխութեանն յետոյ երեւցեր է : Խաղաղութեան ատեն նա յառաջադիմութեան ճամբայ բացող զինուորն է . բայց եթէ պատերազմ բացուի (Աստուած չընէ), նա մէկ հատիկ պաշտօնեաց է, որ կարող է անոր փառաւոր և բարի վախճան տալ : »

— Անգլիոյ լրագրաց շատերն խորհրդարանի բացման վերայ խօսելով մեծամեծ գովեստ կընեն Պ . Ստաֆֆորդին որ ծովապետութեան գործակալութեան հրաժարուելով ուժգին կորովաբանութեամբ ինքն զինքն արդարացուց ամեն տեսակ ամբաստանութեան, որով իր և արդի պաշտօնէից հակառակորդներն չարաչար կ'ապրատուէին զինքն, իրեն Մածինեան, և հետեւաբար չորս Խաղաղուց խորհրդակցի եւ ձեռնուր, որոց միտքն էր Նապոլէոն Գ . Գրանտայի կոյորն սպաննել :

Անոր հրաժեշտն զինաթափ ըրաւ միանգամայն և Գերբեան կ'ապտկուէր, որ, ինչպէս յայտնի է, արդի արքունիքն կործանել կ'ընայ, որպէս զի միւսանգամ ինքն Լորդ Փալմերստոնի տեղն անցնի, որ թէ և առջին անգամն չէ :

— Սուրբանիտան Մօնիկե-Փօստի կ'ըրեն Գարիբալդի մեծ հայրենասիրի Ռիփոն նաւէն ցամաք ելելու վերայ : »

« Մէկ ժամուն երկար ատենէ ի վեր սպասուած

Կողմնա, ուսման համար (մայեօր), առաջարկեց Ռուսիոյ կառավարութեանն Ամերիկայէն մինչև Ամերիկայէն գերատնտեսական հետադիւր շինել: Անոր առաջարկութեանն ընդունուեցաւ, իբրեւ սկիզբն, այլ այնու թէ ուրեք տարի որ Ռուսիոյ կառավարութեանն չափի սկսէ Վերսալի տնտեսական մինչև Ամերիկայէն գերատնտեսական հետադիւր շինել: Անոր հետեւ Ռուսիոյ կառավարութեանն ինքնա ծախարի գումարն է 900,000 արծաթ ռուբլի: Պետերսբուրգէն կղերն Մարտի 31ին թէ. «Թիկնապահութեան գործաշնորհն եղաւ Աւերսանդր Ա. արձանին առջև գաղտնիցներուն Փարիս մոտեցաւ յիսներորդ տարեգարծի պատճառաւ: Ռուսաց Ինկալիդե (լրագրի տնտես) այս առթիւ կըսէ. «ամեն աղէ իր սիրած կերպին կ'աւերսան» ցնէ իր փառաւոր յիսնաւորներն: Պրանսա եւ Անգլիա արձաններ, փողոցներ եւ կամուրջներ տնցեալ յարկութիւններն կ'աւերսան: Ռուսաստան տնցեալ սերնդեան պանծալի արարքն սրտերուն մէջ կ'ընկալին: որոց տարեկիցն գործաշնորհսով կ'ուսման:»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պրանսայի արքունեաց առաջադրութեանն Վերսալի մասն Տերութեանց մէջ մեծ համակրութիւն կ'ըստէ, այն է աղագոյնութեան սկզբն բունքն, իբրեւ մի միայն տնտեսական երաշխաւոր եւրոպայի հանդերձեալ հանգստութեանն: Ավստրիա եւ Պրուսիա միայն չեն ընդունիր այս նոր վարդապետութիւնն:

Պ. Դաւիթ Վոս, Վերսալիոյ երեւելի ընկեր հաշտականներէն (դէմոկրատ) մէկն, տեսարակ մի հանցե Եւրոպայի եւ Հոլանդի խնդիրն լաւապէս լուծելու համար, որմէ հետեւեալ հատուածս փոխ կ'առնենք: «Երբ Փարիսի տնտես, կըսէ հեղինակն, արդէն 1848ին առաջարկէր այս կախ խնդրոյ խեղալի եւ մի միայն կարելի լուծումն: Անոր առաջարկութեանն հանձարեղ էր եւ անոր համար չհասկցան ոչ գաղտնիներն, ոչ Վանսալիներն եւ ոչ այլ տնտեսական գործակալներն: Քանի մի ժամանակէ հետէ նոյն առաջարկութեանն վերադառնալ արժարեցաւ: Եւ Վերսալիոյ մէջ հակառակութեան հանրական ճիշդ պատճառաց, որպէս թէ Գաղերնի մատուցութեանն ըլլար այն: Բայց սակայն այս լուծումն, լայն շրջանակի մէջ առնելով, միայն հարաւոր է առանց եւ ոչ մէկու վնասելու: Հանել տուէր Եւրոպայի բոլորովին ամեն զինուոր, թող Վերսալիոյ լայնքի վերայ նստին եւ Գաղերնի: Կէնիքսոյն: Այս երկրի ժողովուրդն այնպէս անդորր է, խաղաղ եւ երկայնամիտ, որ ամենին անկարգութեան երկիւղ չկայ: Ամեն մեծամեծ տէրութեանց, ամեն շահակիցներու մէկ կենտրոնական վարչութեան տակ, անկողմնասէր տեսնուցներու վերահասութեան տակ, ամեն թաղի կամ ծովի բոլոր ձգել տուէր: Երկու հարցմունք առաջարկեցէր: Վանսալիներու կամքը Գաղերնի մարդի տնտեսական վերաբերիլ: Եւ գերմաներէն: Կամքը Վերսալիոյ պատկանիլ: Կամքը Եւրոպայի մի ըլլալ թէ բաժանեալ: Իւրաքանչիւր ծովի

քուէներն հաւեցէր: Բարոնէրի վերայ գիծ մի բաղեցէր եւ սահման բաժնող յիցեր տնտեսէր: Քուէ ձգել տուէր այն մասին մէջ, որ կամ Գաղերնի մասնայի ըլլալ այն հարցմանց վերայ: Կամքը գործա Տերութեանն, կամքը տնտեսական միտարութիւն Վերսալիոյ արքային հետ, կամքը բոլորովին անկախ տնտեսութեան ըլլալ: Հաստատեցէր այս ժողովուրդեան մեծազոյն մասն որոշումն: Ու որ այս վճռէս գոչ չէ թող տուէր որ, ուղարկէ չափ ճշայ: անոնք չափոր ըլլալու չեն այս երկրիս մէջ: սակայն խնդիրն ժողովուրդեան մասին է: Եւրոպայի Վերսալիոյ չափ տնտեսական այն քաղաքականութեանն, որ կ'ընտար զանոնք Գաղերնի մարդ ընել: միթէ մեր ալ յանձն պիտի տուէր, յանուն անտուր ժառանգութեան իրաւանց, իսկ որ եւ իցէ ընտանիքի ժառանգի Գաղերնի մարդաց կողմէն մի եւ նոյն անէծքն: Մեր տեղ ծէկնք պիտի այսպէս մէկ որդն ուտիչ, մէկ հիւսիսային Վերսալի մշտնապատրաստ զմեզ թողլու վտանգի, աղերն ի սէր իր աղագոյնութեան, զոր մեր չեմք ճանաչեր եւ ներդրեմք, ինչպէս ալ Վերսալի լրանէ պիտի անտարակոյս Ավստրիա, զոր բեւոյցներն անոր վերայ:»

—Վերսալիոյ արքայի վիճակն որ առաւ կ'ըստայ: Եւ յոյս կայ, որ քիչ առնենք բոլորովին ուղղունալով իր փոքրիկ պետութեան սահման վերստին ձեռք առնու, զոր, իր հիւսիսային տնտես, իր որդեղյն յանձնէր, ի բարեբախտութիւն իր հպատակաց:

Ժողովուրդոց բիրտն եւ արիւն ծծող տէրութեաններն կ'ընան այս փոքրիկ, այլ բարեկարգ տէրութեանն օրինակ առնալ: որոց տարեկան եկամուտն ծախքէն աւելցեր է այս տարի 11 միլիոն Ֆլորին, թէեւ հարկերն չափ չափաւոր են, եւ Պրուսիոյ եւ Ավստրիոյ համեմատութեամբ: հարկերն յիսուն եւ մինչև վաթսուցանից պակաս: իսկ իր գաղտնիներն, արտաւաճներն, հիւսիսային նոյններն անտուր կ'ընեն աղագոյնութեանն բարեկարգ եւ ծաղկեալ:

—Վերսալիոյ գաղտնի, իբրեւ վաւերական կընծայէ իր ընթերցողաց, Ավստրիոյ եւ Պրուսիոյ նախապատրաստեալ պայմաններն սակաւայ խորհրդակցութեան համար, որք են հետեւեալքս: 1. Խորհրդակցութեանն թող ճանաչէ նախ Գերմանիոյ իրաւունքն Եւրոպայի եւ Հոլանդիի դրուութեան վերայ, եւ զանոնք Վանսալիի Տերութեան տակէն հանելով Վերսալիոյ հետ կցելու կարեւորութեանն: 2. Վանսալիի Լուսեմբուրգի դքսութիւնն ժառանգելու իրաւունքն կ'առնու: Լորապէս հաստատել: 3. Այս դքսութիւնն Եւրոպայի հիւսիսային մասին հետ փոխել եւ բոլորովին Վանսալիի երկիր ընել: որով եւ կարելի ընել այս Տերութեանն իր գաղտնական գոյնութեանն առանց կցելու զայն Եւրոպայի հետ, որ լափէ պիտի զայն: 4. Միտարել բացարձակապէս Եւրոպայի գերմանացեալ մասն անկախ Հոլանդիի հետ: 5. Այս երկու գաղտնիքն մէկ մեծ դքսութիւն ընել, եւ Վերսալիոյ ծովակալութեան երկիր: ուստի եւ մասնաւոր պարտաւորութեանց տակ դնել նկատմամբ գերմանական հասարակաց հայրենիքին:

—Վերսալիա եւ Վանսալի չ'ընկալով իրարու խօսք հասկցնել մարդկեղէն բարբառով թնայնութիւն արամարմունութեանն սպաստան եղան: որոց տխուր արդիւնքն մէկն եղաւ Սոնդերբուրգ բաղաքի համայնալինջ աւերն:

ԳԱՆՄԱՐԳ

Վանսալիի լուսարկիցի (Վերսալի խորհրդարան) երեսփոխանաց ընտրութիւնն լմնցաւ: Քուէից առաւելութեանն բարեխառն կողմն ստացաւ: որոց վանս կ'ըստացուի որ Վանսալի եւ Վերսալիոյ խնդիրն խաղաղական վախճան ունենայ:

—Պրուսիոյ Մարտի 28ին կերամ Վարդէն յետոյ անդադար ուսման կ'ընեն Վերսալի մարտկոցներու վերայ եւ անհամահաստութեամբ կըստեն գէտի ամրոցն: Մի եւ նոյն տեսնանոնք կ'ապարտատուին չընեն ընել եւ Ավստրիական չարժուն կամուրջներով Աւստրիոյ կողմէն տիրել, յորում եւ թէ յաջողեն բոլոր Եւրոպայի այնուհետեւ Վանսալի կ'ընեն:

—Հասարակ յարաբերի կղերն թէ 6,000 Վանսալի Պրուսիացոց ծեծ տուէրն Վերսալի մօտերն, ուր այս երկիրներս Ավստրիացոց թողուցած զիրքն բռնեցին:

—Սոնդերբուրգէն Մարտի 25ին կղերն Տայմին: «Հորեքայի Պրուսիացիներն 1,000ի չափ գնդակ եւ ուսման նետեցին Վերսալի գէտ: սակայն Վանսալի նոյն օրն մարդ չ'ընտարին ամենին: Երեկ կրակն սովորականէն բիչ մի ուշ սկսաւ, այսինքն 11 ժամու: այլ մէկ ժամու հանգարդեցաւ սակաւ մի սաստկոնալէն յետոյ: Թշնամիի բոլոր ճղունքն մինչև յայժմ ուղղուած են տիրապէս, եւ թէ ոչ բացարձակապէս, 2րորդ բուրդին դէմ: որ, ինչպէս կ'ընեն, ամենին աւելի վտանգի ենթակայ կ'ընեն: այսու ամենայնիւ, երեկ թշնամին իր ուսման կարճակէր Վանսալիոյ մարտկոցներու բովանդակ զծին դէմ, մէկ թուէն սկսեալ մինչև 10 երորդ թիւն, եւ մասնաւորապէս Տերորդ (մարտկոցին) դէմ, ուր բանի մի հոգի Վերսալիոյ մօտ: Երեկ գիշեր իր թնայնութեանն օրոտմանն մերքունի փախուց: այլ դեռ կարող չեմ ընել թէ ինչ արդիւնք տուցաւ: Այժմ, այսինքն ստատուեան 8 ժամու: ամեն բան հանգարդ է: Վերսալի, 8 օր կ'ուտել: յետոյ Վերսալի բոլոր բերքն այնպէս հաստատ է եւ անսպասելի, ինչպէս որ էր առաջ:

ԻՏԱԼԻԱ

Վալուրէն Դաւոնդ դէ դէրային կղերն Մարտի 25ին: «Երեկ գնացինք Փոնտիկէլիի փառարն տեսնել: Ամենքս միտաւորութեամբ Պրանսացոց, Լատինացոց եւ Հիւրիկացոց կ'ընտարին կազմեցինք: Փոնտիկէլիի դրան մօտ աղագոյն պատկան բաղաւաղութեամբ խնդրեց որ մեր կառն միւս հարիւրաւոր կ'ուտայ մօտ թողունք, որք հոն կ'ապառնին, եւ հետոտու եկեղեցին երթամք: Պողոցներն, ծխախոտի իմանութեանն եւ ինչաւնայ սեղաններն ահալին բաղաւաղութեամբ լեցուն էին: Երեկայի ողբերգութեան կ'սկսան իր դանձն կ'ընենք արդէն: Մօտեցանք (ժամի) չեմքին, ուր արտաւոր մէկ աղագոյն տնայնեբուս զարկան, որ ոչ այլ ինչ էր բայց եթէ խորագանի մանր ծեծ:»

«Մեր ընկերներն մէկն եկեղեցիի մէջ յատուց

Ա. Քեզ՝

Ֆրանսոս, որ ետք իշխան (Պէյ) երկրին
Գաղղիոյ :

Սուլթանայ բարեբաղդ ամուսնու Սըբու-
նեայ նամակ ուղղեցիր, որ է Արեւելք Երանու-
թեան և բարեբաղդ տեսչութեան տեղի, ուր
կընդունվին տէրութեան հաղորդակցութիւնները
... նամակ մը, որով ինձ կիմացնես որ Երանու-
դեմայ հզոր տեղւոյն մէջ, որ իմ աղէկ պահպա-
նեալ տէրութեան մէկ մասը կը կացուցանէ, կայ
եկեղեցի մը՝ երբեմն Յիսուսի ժողովրդեան
ձեռքն, և յետոյ մզկիթի փոխարէն է. ինչ որ
այս մասին ըսիր, բոլորին տեղեակ եմ :

Եթէ այս այսպէս էր, մեր փառաւոր Բարձրու-
թեան և քու մէջ եղած բարեկամութեան և սիրոյն
համար, ձեր բաղձները ուրիշ կերպ չէր լիներ,
բայց միայն ձեր աղաչանքը լսելի եւ մեր միշտ
երջանկութիւն բաշխող ներկայութեան ընդու-
նելի: Բայց այս մասնաւոր խնդիրը իրեան նման
չունի հասարակ շարժական կամ անշարժ ստաց-
ուածոց գործոց մէջ. ասոր մէջ մեր կրօնի
վերաբերեալ մէկ նիւթը կայ: Վասն զի Սմեա-
րարձրեալն Աստուծոյ մէկ հրամանին զօրութեամբ
բը, Արարչին տիեզերաց և Բարբարոսին Աղա-
մայ և մեր Մարգարէին օրինաց համեմատ, որ
է Արեգակն երկնոցնայ Սպարհայ (օրհնութիւն
և փրկութիւն ի վերայ նորա լիցին. . .) այս
եկեղեցին խիստ երկար ժամանակէ ի վեր մզկիթի
փոխած է եւ Միւսուլմանները հոն նամակ ըրած
են (Մահմետականաց կանոնական աղօթք):

Արդ՝ այսօր, որ և իցէ զիտուարութեամբ մը,
մզկիթի անուն կրող տեղ մը, և որոյ մէջ նա-
մազ եղած է, փոփոխելը, մեր կրօնքին հակառակ
է. միով բանիւ, եթէ մեր սուրբ օրէնքին մէջ
այս գործին թոյլ տրվեր, դարձեալ, կերպիւ
մը ինձ հնար ըլլալու չէր ընդունել եւ խնդիրը
չնորհէր:

Բայց բայց ի աղօթից նուիրեալ տեղերէ, բոլոր
անոնք, որ Քրիստոնէից ձեռքն են, ոչ որ, իմ
արդար Տէրութեան տակ, կարող է անհանգիստ
ընել եւ վրդովել, որոյ մէջ որ կը լնակին, եւ
իմ բարձր պաշտպանութեան թեւերու ներքեւ,
կատարեալ հանգստութիւն վայելելով՝ իրենց
ներեալ է կրօնքուն արարողութիւններն եւ
եկեղեցւոյ պաշտամանց սովորութիւններն կա-
տարել. եւ այժմ ամենայն ապահովութեամբ ի-
րենց կրօնքի տաճարաց մէջ հաստատեալ են, նոյն
պէս իրենց թաղերու մէջ. անկարելի է, որ եւ
ոչ մէկը, նաեւ խիստ ոչ ինչ բանի մը համար ալ
ըլլայ, զանոնք նեղէ եւ բռնութիւն ընէ: Եղիցի
ըստ այսմ:

Գրեալ յառաջներորդ տասնեկի լուսնոյ, Մու-
հարրէմ-Իւլ-Հարամի, յամին (Հիճրեթի) ինն-
հարիւրերորդի երեսներորդի հինգերորդի:

ԵԱՆՈՆԳԻՐԻ ԵՒ ԲԱՆԱԳՐԱՆԻ

Հայու վերայ հայական զգացմամբ գրեւն,
եկեղեցականի վերայ եկեղեցականօրէն խօսիլն
նուիրական, պարզօր գոյով, մեր ալ, իբրեւ հայ
մարդ և իբրեւ վարդապետ եկեղեցւոյ, Հնդկաստանի
Պատուելի Ազգային Ուխտի մէջ ծագեալ ցաւալի

տարածայնութեան մասին բանի մի զիտողութիւն
ընեն սեպուհ պարսք կհամարիմք մեզ:

Լատին կղերի ժողովրդեան հոգւոյ, մտայ եւ
մարմնոյ վերայ տիրելու ձգտումն, եօթներորդ
դարէն ի վեր, իբրեւ ինքնայայտ ճշմարտութիւն
գոյով (աբսիւսմ), ասոր վերայ առ այժմ խօսիլն
զանց կընեմք: Միջին դարն այս անհնական
կազմածիս իր տարօրինակ պատահարներովն,
մանաւանդ, իր անհուն տգիտութեան խաւա-
րան նոր զօրութիւն տուաւ, որ ժամանակի
հնութեամբ սրբութեամբ օրինականի կամ կանոնա-
ւորի երեւոյթ ստացաւ գոյով միշտ ի ներքուստ
հակառակ Աւետարանի, ընդդէմ բանականու-
թեան եւ ներհակ մարդկային արժանապատ-
ուութեան:

Լիւտեր, որչափ և ջանաց իր ուխտովն
Գերմանիա այն զրութեանն ազատել և, ըստ
իւր կարծեաց, Աւետարանի ոգին մօտեցնել, սա-
կայն, կամ իբրեւ մարդ սխալեցաւ եւ իր ձեռնարկն
իր նպատակին չհասցուց, կամ իր աշակերտքն,
աւելի աշխարհի Աւետարանի ձայնին լսելով,
քան թէ Փրկչի Աւետարանի, անոր քարակարգու-
թիւն ըստածն յայակոնդութիւն փոխեցին. եւ
աւելի ի շահ անձանց վարեցին քան թէ ի շահ
եկեղեցւոյ և բրիտոնէութեան, այնպէս որ,
այս օրուան Լիւտերական սիսթիմեանն անհետ և
Սնդիկիան Արքիեպիս ոչ սակաւ գոռող են, ոչ
նուազ անհպելի՝ բուն ըստին կարգինալն. իսկ
փոստակութեամբ և աշխարհական վայելչու-
թեամբ անոնցմէ շատ վեր: Ուստի բողոքական և
սրբազան մատենագիրներն, մանաւանդ զճալիստ
և ճշմարտասէր մատենագիրներն իրենց եկեղե-
ցականաց այսօրինակ տարապայման ճոխութիւնն,
գոռողութիւնն, տիրապետական ոգին տեսնելով,
զարմանք չէ ամենեւին, որ անհաշտ ատելութիւն
յղացերեն անոնց դէմ և հանապազօրդեան գըր-
ուածքով անոնց եղծմունքն եւ խոտորումն կար-
սաւեն և անխնայ կղատապարտեն. այլ զարմա-
նալին այն է, որ մեր ազգայիններն ալ, մանա-
ւանդ, մեր նորահա սերունդն Փրանսերէն կամ
անգլիերէն ուսանելով և անոնց մատենաներն
կարդալով, անոնք ալ, առանց իրենց ազգի
անցեալն և ներկան կռելու, առանց իրենց
սեպական կղերի վարքն, ոգին և վարդապետու-
թիւնն պապական, յուսական եւ բողոքական
կղերաց վարուց, ոգւոյն և վարդապետութեանց
հետ բաղդատելու, մի եւ նոյն, երբեմն ևս աւելի,
պարսաւանք եւ լուրի Հայ կղերի գլխուն
կիթախեն:

Անաշտօրէն խօսելով. Հայ կղերի վերայ, ամեն
տեղ, երկու պակասութիւն միայն կ'տեսնուի.
առաջինն եւ մեծագոյնն է տգիտութիւն. երկ-
րորդն է ծառայական ոգի, որ, հեղութեան սահմանն
անցնելով, ստրկութեան կմօտենայ: Եթէ կան
այլ թերութիւններ, այլ ձեւը և բարունակ են
անոնք, եւ ոչ արմատ եւ ծնող: Ըստ մեզ, վերոյի-
շեալ երկու արմատական թերութեանց ծնողն
ոչ այլ որ է՝ բայց եթէ ազգի լրութիւնն համա-
գամայն: Իրողի քահանայ, վարդապետ, եպիս-
կոսոս, պատրիարք և կաթողիկոս ոչ երկնքէն
կիջնան, ոչ գետնէն կրունին: Մեր կղերն տգէտ
է, այո՛, վասնզի բոլոր ազգն տգէտ է ի բայ
առեալ քանի մի, հիւսիսային այգի նմանեալ,
անհատներ, որք լեզու և գիտութիւն ուսանելով,
առ ժամանակ մի կ'իյայլն, առ ժամանակ մի հայ
հորիզոնի վերայ կընդգծան և դարձեալ կանհետա-

նան: Զիարդ և ըլլայ անոնց թիւն և տեսակն, այս
ինչ անուրանալի է, որ Հայութեան զանգուածին
մէջ գիտութիւնն և կրթութիւնն, մանաւանդ մեր
այգի ոգւոյն յարմար գիտութիւն և կրթութիւն
տակաւն արմատ չեն ձգեր: Այսպէս խօսելով,
անշուշտ, միտքս այն չէ, մինչ ցարդ եղած յա-
ռաջագիտութիւնն ուրանալ. քաւ լիցի: Հեռի
ինձմէ այսպիսի վնասեցուցիչ և սրտարեկ գիտումն:
Հնդկականին կիսատուլանիմ և իբրեւ պարձանք
աշխարհալուր կարողեմ, որ մեր ազգն 30-40
տարիէ ի վեր, եթէ նիւթապէս, եթէ բարբառապէս,
եթէ մտաւորապէս, չառ նշանաւոր յատկադի-
մութիւն ըրերէ: Գերմանացի և Ամերիկացի ճա-
նապարհորդներ տեսերեմ Փարիս, որը 1835 և
1857 թուերուն այցելութիւն ըրերեն Սեժ Հա-
յաստանին, եւ որք, կրօնից տարբերութեան
ազատաւ, խիստ շատ բարեկամ չեն մեզ. բայց եւ
այնպէս խոստովաներեն ականայ թէ Հայ ժողո-
ւուրդն օր քան զօր կ'աճէ, կ'աճէ թուով, կ'աճէ
հարստութեամբ, կ'աճէ եւ կրթութեամբ, այնպէս
որ, 1835ին, այս ինչ, այն ինչ զիւրի և բազմալի մէջ
25 տուն հայ տեսածին տեղ, 1857ին, 40 տուն
տեսերեն, եւ 50 ընտանիքին տեղ՝ 70. ուստի
բոլոր, տառապնալ ամականներն, որք հին դա-
րերէն մեզ անցեր են, իբրեւ սեպականութիւն
Հայութեան, այժմ, իբրեւ ժամանակի վրիպակ,
բոլորովին ի բաց բերուելու են մեր լեզուէն: Մաս-
նաւորապէս, Թիֆլիզի, Ղարաբաղի, Աղուիսի և
այլ ազգայնոց, քիչ ժամանակի մէջ զիւրած
հարստութիւնն, գրեթէ անհաւատալի լինի է, թէ և
չատերուն ալ, իբրեւ ականատես կրնամ վիայել,
որոյ նման գուցէ երբէր յիշեալ տեղերու ժողո-
ւուրդն չէ տեսեր. վասն զի 5, 10, 20, 30 և մինչեւ
40 միլիոն Ֆրանզի հարստութեան տէր Հայերու
անուններ ականջիս հասեր են, ինչպէս են
Թիֆլիզի ազնուական Միրզայեան, Յոնանեան,
Թամաշեան և այլ ընտանիք:

Արդ եթէ Հայոց տարրն, որ այժմ, գրեթէ
ամեն տեղ և թուով և ճոխութեամբ և կրթու-
թեամբ (գուցէ Պարսկաստանի, և մասնաւորապէս
Խալաֆանի ազգայիններէն զատ) կ'աճէ, կրազմանայ
և կըզրանայ, ինչո՞ւ ուրեմն ազգային դաստիա-
րակութեան, ազգային բարեկարգ վարչութեան
հիմն այսօրուէն չեն ուղեր դնել: Ազգային դա-
տարակութեան խնդիրն առ այժմ մէկ զի դնեմք
հանգերձեալ յօղուածներու վերապահելով, եւ
խօսիմք սակաւ մի ազգային բարեկարգ վարչու-
թեան վերայ:

Մեր ժողովուրդն այժմ ամեն տեղ հպատակ
գոյով, մեր կրօնական եւ աշխարհական գործերու
տնտեսութիւնն ալ խառն ի խառն կերթայ մինչեւ
ցայժմ, այնպէս որ ստաշնորդ և պատրիարք,
մանաւանդ Թիֆլիզի եւ Պարսկաստանի մէջ,
համանպասին եկեղեցւոյ հովիւ են և ժողո-
ւրդեան դատաւոր: Ամիրաներն ալ, յօրպաճիկներն
ալ, եկեղեցական վարչութիւնն առանց Կանոնի
եւ Գատապատմադրոց տեսնելով, իրենք ալ, շատ
պարագաներու մէջ, պատրիարքաց և ստաշ-
նորդաց հրամանատար ըլլալն խիղճ չեն ըրեր,
եւ շատ ալ սպօրէն փոփոխութիւններ ըրեր Հա-
յաստանեաց եկեղեցւոյ Մաշտոցին, Տոնացոյին,
Ժամադրոց եւ Պատարագամատուցին մէջ (որոց
վերայ ետքն ամենայն հանգամանօր խօսիլն զանց
չեմք ընել): Առ այժմ այսչափ միայն կհարցու-
նեմք մեր եկեղեցական վարչութեանն թէ մեր
եկեղեցին եւ ժողովուրդն մինչեւ ե՞րբ առանց

ԲՈՒԷԼՏՐԱԿԱՆՆԵՐ .

ԲԱՄԲԱԿ : Լիվրայու : Ապրիլի 15 :

Անցեալ չարագործն անսովոր շարժումն եղաւ բամբակի վերայ։ Այնն իրեն ջինսպու ելեցիւտսի բամբակ կուգուէր, եւս Սորթթի վար տեսին, երկուշաբթի ալ մեծամեծ գործեր եղան, թէի յետոյ թուրքան, եւ այժօր Հանդարտ են։ Գինեթի ալ բամբակուն։ Ամերիկայի բամբակի վերայ վարդինի 3 ֆիւթ ելեցիւտսի 3 ֆիւթ։ Բրազիլի 3 ֆիւթ նոյնպէս ջինսպու-եւ Սորթթի կաճ տեսին։ Կոլոմբիայի իսկուած բամբակի քորթոսի թիւնն է 245,000 բաւ։ Արեւելեան Հնդկաց, եւ 145,000 ք.։ Չինաց, 3 Յետոյնի եւ այլ տեղաց, 1 Այս չարագործ, ծախքն եղաւ 84,510 ք.։ Երրորդ 17,147 ք.։ Կատուսիսի, 237,559 ք.։ Դուքս Կանտոնի միացուն ներքին ծախքնուն Համարն 1 Այս չարագործ եղաւ 68,320 ք.։ Բամբակ 1 Այսոր 7,000 ք.։ Ծախքնուն Համարի մէջ 366,080 ք.։ Կար. լիւրի զինն է 28 ֆ.։ 1863ին մի եւ նոյն առին 351,190 ք.։ Կար. եւ զինն էր 24 ֆ.։ 1862 թուին մի եւ նոյն առին 386,770 ք.։ Կար. եւ զինն էր 13 ֆ.։

Բամբակի գինեգու տարբերությունն
դրի 1864 տմի. դրի 1863 տմի.

Աղբիւր 15	Կշիւ ամսէն :	
ժիւնի .	ժիւնի .	
Աժիւրիայի բամբակ .	27½/28	22 /25
Եզնկոտնի .	26½/27½	20 /21½
Զմիւռնիայի .	21½/0	26 /0½
Սուրաթի .	19 /21	16½/18
Մաղրապի .	0 / 0	0 / 0
Բանդալայի .	0 / 0	0 / 0
Օհնա .	0 / 0	0 / 0

ԿՏԱԻՆԷԼԵՆ ԶԵՌԱԳՈՐԾ ԿԱՄ ՄԱՆԻՖԵՏՈՒՄ
ՄԱՆԶԵՍՏԵՐ

Գրք	Գլխ	Գլխ	Գլխ	Գլխ	Գլխ	Գլխ
1	20	21	3	2/2	2/5	24
2	21	22	4	2/3	2/4	25
3	22	23	5	2/3	2/4	26
4	24	25	5	2/3	2/4	27
5	28	29	6	2/3	2/4	28
6	29	30	4	2/3	2/4	29
7	31	32	7	2/1	2/3	30
8	26	27	5	2/3	2/5	31
9	28	29	6	2/3	2/4	32
10	31	32	7	2/3	2/6	33

26	27	$2\frac{1}{2}$	$2/8$	$2/8\frac{1}{2}$	36
26	27	4	$2/5\frac{1}{2}$	$2/7$	"
36	4	5	"	"	"
36	6	$2/3\frac{1}{2}$	$2/5\frac{1}{2}$	"	"
38	7	"	"	"	"
39	8	$2/3\frac{1}{2}$	$2/5\frac{1}{2}$	"	"
40	9	"	"	"	"
42	10	$2/3$	$2/5$	"	"

ԲԱՍՄԱՅԻ ԿՏԱԻ		Գ Ի Ե		Թ օ ֆ Ի		
Մտտապալամ	31	32	5½	14/0	0/0	46
"	31	32	6	15/5	16/½	"
"	32		6½	17/6½	0/0	"
"	34		9	21/6	24/0	50
Փրկանիք	36		9½	24/0	26/0	"
"	36		10	27/0	28/0	"

ՄԱՍՏԱՐՈՒՆ ԴՐՔԻՆԿ					
Ֆիլ Ֆերանկ	34	8	0/0	0/0	40
"	36	7	0/0	0/0	"
"	30	9½	0/0	0/0	"
Նաչուր Խոստ	"	6	15/9	0/0	"
"	"	7	0/0	0/0	"
"	"	81	21/9	21/9	"

Ամսաթիվ	Գրքի համար	Գրքի անուն	Գրքի անուն	Գրքի անուն	Գրքի անուն
6/4	3	0/0	0/0	20	
9/8	21	6/6	7/9	"	
4/4	13	4/3	4/6	"	

ԱՄԼԱԿ		ՀԻՒ ԳԻՆԻ		ՀԻՒ. ԳԻՆԻ	
Ա.	տեսակ	թիւ	12	Սրահ 2/3½	Էրստրահ 2/ 5½
"	"	"	20	" 2/4½	" 2/ 6½
Բ.	"	"	12	" 2/0½	" 2/ 4½
"	"	"	20	" 2/3½	" 2/ 4½
Գ.	"	"	40	" 2/8½	" 3/10½

ԲՈՒՐԴ : | խմբապետ | և | տնօրեն : Ապրիլի 15:

Անհալ չաբաթ առելի բուրդ դնող կար քան թէ ծախող . իսկ այդ չաբաթ առելի առևտուր եղած . սակայն տարիդի փոխիտու թեանդ պատճառաւ քիչ . մի քիփոէր էր . Բուրդ ունեցողներն չեն կամիր հէի դիներով վաճառել . 200,000 իկպէ Օջեյի խառն զգաթ ծախուեալաւ 75,000 լ . լաւ տեսակ . 5,000 ընդիր տեսակ, և 50,000 զգած . 20,000 լ . կալիֆորնիոյ . 350 բալ Մեսաթի . ծայի . 1,500 ռ . Հրուանդանի . 30,000 լ . Հարաւային Ամերի . կայի . 28,000 լ . Մադագոքի ընդիրն . 100 ռ . Դօնի և 200,300 ռ . այլ . օտար տեսակներն . Անհի չաբաթ դիներն կախեանք չըջա . բնրական շատանալուս համար :

	գին	Ապրիլի
	չիւ. փեն.	չիւ. փեն.
Եղիպատոյի ճեւանին	0/ 8½	1/ 5
= սին և դորն	0/ 0	0/0
Ալլառնիայի, Վլադիմիրի Ալոտիայի լաւն	0/ 5	1/2½
= տոտին	0/ 0	0/0
Ալլառնիայի, Ալոտիայի անտան գաւառն	0/ 0	0/0
Լանկալիի ճեւանի ֆլուկի	0/ 0	0/10
= տոտի կամ խիշտիկը	0/ 0	0/0
Իզմիլի լուսացոած Ա. տնտան	0/ 0	0/0
= ճարպոլին	0/0	0/0
Սիլիոյ ճեւանի լուսացոածն	0/ 0	0/0
Պարսից և Բարդառի ճեւանի Ա.	0/ 0	0/0
= " գորշ Բ.	0/ 0	0/0
Ռուսիոյ լաւ մեքենայ	0/ 0	0/0
= խառն (սեւիս)	0/ 0	0/0
Բրուկլինի լուսացոածն	0/ 0	0/0
Դոնի գաւառն (Թիմիտիկ)	0/ 0	0/0
= գառան	0/0	0/0
Զեպայի Ա. տնտանին	0/ 0	0/0
= Բ " "	0/ 0	0/0
= Գ. " "	0/ 0	0/0

ՄԼՏԱՔՄ : 1 տնդոն : Ապրիլի 15

Մետաքսի շուկան դեռ անլարժէ է. եկա՞ծ ապրանքն շտաբիւ է
և սղտիմ ծախուց կրաւե՞ն : վերջնայե՛ս, եթէ՞ ծանոդներն դիմա-
նան, կարելի է 6 փ. առելի վաճառել : ստեղծներն էին դնող ապ-
րանք կցտունը : Ապրիլի 1ին ծախուեցան : Բանկալայի մետաքս
11 8րդ. 2 թաչ՝ 7,247 . Յետիո՞ր 3,720 . Կանտոնի՞ 264 .
իսկ այս արդիո՞ւ՝ Բանկալայի 64 ր. 2 թաչ՝ 408 . Յետիո՞րի՝ 332 .
Կանտոնի՞ 40 :

		ՀԷՆ ԴԵՍԵՒԻՆ	
		ՀԷՆ. ԳԵՆ.	ՀԷՆ. ԳԵՆ.
Բանկալայի Ա. տեսակին		13/ 0	15/ 6
==	ժողովին	10/ 0	13/ 6
Զինատեսակի թիւ 1 և 2		22/ 0	23/ 6
==	3 և 4	1/ 6	20/ 6
Յետախնդի	Ա. տեսակին	19/ 6	21/ 6
==	ժողովին և տնօրէնին	15/ 0	18/ 6
Պշտ փաստատուի	Ա. տեսակին	13/ 9	15/ 6
==	ժողովին	10/ 6	12/ 6
Թու Բաւատարանի	Բու Բաւատարանի	0/ 0	0/ 0
Իտալիայի	Ա. տեսակին	27/ 0	30/ 6

ԿՇԵՐՔԻ ԱՊՐԱՆՔ :

	գին	խանութարի :
	ՀԻՐ. ԳԵՆ. ՀԻՐ. ԳԵՆ.	
ՇԱՔԱՐ :	Բանկարդայի կտրվածք	45/ 6 49/ 0
=	Բենարդեօի ճեքմանին	46/ 6 49/ 0
=	Դատի	43/ 6 46/ 0
=	Մադրասի ճեքմանին	48/ 0 53/ 6
=	Չինիև Սխամի ճեքմանի և դեղին	43/ 0 49/ 0
=	" թղզի տեսանին	34/ 0 42/ 6
=	Յեգլիցի կտրվածն	38/ 6 39/ 0
=	" 10 լիտրանոց գլուխ	40/ 0 40/ 0
=	" 6 լիտրանոց "	41/ 0 0/ 0
=	Հալանդայի 10 — 6 լիտր. գլուխ	40/ 0 41/ 0
=	" կտրվածն թիւ 1. կար	34/ 0 36/ 0
=	" թիւ 2. "	0/ 0 0/ 0
=	" " 3. "	0/ 0 0/ 0
ՍԱՐՔ :	(բանկէ) Սեն Գովանդին	62/ 0 70/ 0
=	Ռեյդին և Բաճեպին	60/ 0 80/ 0
=	Յալային և Բաապլիային	77/ 0 92/ 0
=	Մէրքիյն կար Էմեին	95/ 0 102/ 0

Խանութքն իր շիւղփեն իր շիւղփեն

ԳՐԱԴԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՆԱԿԱՆ	ԳՐԱԴԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՆԱԿԱՆ	ԳՐԱԴԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՆԱԿԱՆ	ԳՐԱԴԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՆԱԿԱՆ
== Մաշտոցյան	9/ 6	10/ 3	
== Փատնային	12/ 6	21/ 0	
== Առաքելական	8/ 0	10/ 6	
ՅՈՐԴԱՆ Երևանյան	39/ 0	43/ 0	
== Թուրքիայի	0/ 0	0/ 0	
ԳԱՐԻ	31/ 0	36/ 0	
ՄԱՐԿԱՅՈՐԴԱՆ	0/ 0	0/ 0	
ԿՏԱՎԱՏԱՆ Երևան	0/ 0	0/ 0	
== Առաքելական	46/ 0	48/ 0	
ԿՈՃ (զենեկավար) Յամայկայի Երևան	70/	120/ 0	
== Արևելյան	38/	0/ 0	
ՈՍՄ Յամայկայի գաղտնի	3/ 0	4/ 8	
== Երևանյան և Նիկոլայի	1/ 4 1/ 2	1/ 5 1/ 2	
ՊՂՊՆԵՐ Երևան	4/ 4 1/ 2	4 1/ 2	
== Արևելյան և Նիկոլայի	3/ 3 1/ 2	4/	
== Նիկոլայի տեսանի	6/	1/ 1	
ԹԵՅ Կոնստանտնուպոլիս	8 1/ 2	2/ 0	
== Առաքելական	1/ 0	2/ 8	
ՏԱՔԵՆԵՐ (բաժանարար)	2/ 3	2/ 3	
ԱՖԻՈՆ Թուրքիայի	19/ 6	20/ 0	
ԽԼԺ (գաղտնի) Արևելյան և Թուրքիայի Երևան	60/ 0	68/ 0	
== Արևելյան	50/ 0	75/ 0	
Գ.ԽՏՈՐ (մաղար) Կոնստանտնուպոլիս	50/ 0	70/ 0	
== Նիկոլայի տեսանի	0/ 0	0/ 0	
ՃԵՂԻՐ Պարսկաստանի	3	15/ 0	60/ 0
== Կոնստանտնուպոլիս	39/ 0	42/ 0	
ԿԱՂԻՆ ՎԱՅՈՐԻ (մաղար) Երևան	14/ 0	17/ 0	
ՏՈՐՈՐ (բաժանարար) Կոնստանտնուպոլիս	48/ 0	52/ 0	
== Առաքելական և Կոնստանտնուպոլիս	38/ 0	43/ 0	
== Կոնստանտնուպոլիս	25/ 0	27/ 0	
ԿԱՆԵՆ Կոնստանտնուպոլիս	37/ 0	40/ 0	
== Թուրքիայի	0/ 0	0/ 0	
== Կոնստանտնուպոլիս	25/	35/ 0	
ՈՐԱՆ ԿԱՐՄԻՐ (բաժանարար) Նիկոլայի	3/ 4	3/ 8	
== Նիկոլայի	3/ 4	4/ 6	
ԼԵՂԱՎ (զինվոր) Կոնստանտնուպոլիս	7/ 8	7/ 11	
== Կոնստանտնուպոլիս և Նիկոլայի	5/ 10	7/ 0	
== Նիկոլայի	1/ 8	6/ 3	
== Մաղարի տեսանի	1/ 3	6/ 8	
== Քիչ բաժանարար	1/ 0	6/ 5	
ՇԻՐ Կոնստանտնուպոլիս	6/ 2 1/ 2	10/ 0	
ՆՇԱՐԻՐ	6 0/ 2 1/ 2	6/ 5	
ԳՐԱԴԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԴԱՆԱԿԱՆ Երևան	10/ 0	110/ 0	
== Երևան	100/ 0	105/ 0	
== Երևան	90/ 0	97/ 6	
ՄԱԳՆԵՋԻՍ	42/ 6	45/ 0	
ՎԱՐԴԻՆԻՐ (զինվոր և Կոնստանտնուպոլիս)	0/ 0	0/ 0	
ՄԵՂԱՍՏՈՐ Նիկոլայի Երևան	10 10/ 12	0/ 0	
== Արևելյան	8 15/ 0	9 0/ 0	
ՆԱՐԴ Պարսկաստանի Երևան	41 3/ 0	0/ 0	
== Նիկոլայի և Կոնստանտնուպոլիս	42 6/ 0	0/ 0	0/ 0
== Նիկոլայի և Արևելյան	00 0/ 0	10/ 0	0/ 0
ԹՈՒՋ (ինժեներ)	32 0/ 0	68 0/ 0	
ԶԱՄԻՋ Վաղարշապատ	00 28/ 00	33/	
== Կոնստանտնուպոլիս	00 26/ 00	23/	
== Առաքելական	00 37/ 00	45/	
ԶԼԺ Կոնստանտնուպոլիս 252 գաղտնի (լույս)	60 0/ 0	00	
== Արևելյան և Մաղարի	55 0/ 0	56/ 0	0/ 0
== Կոնստանտնուպոլիս	57 58/ 0	0/ 0	
ՄԵՏԱՎԱՐ Կոնստանտնուպոլիս և Երևան	110 0/ 0	0/ 0	
== Երևան (լույս)	103 0/ 0	0 0/ 0	
ԶԻՆԳ	20		
ԵՐԱՍԺ Զոհ	8 15/ 0	9 0/	
== Կոնստանտնուպոլիս	10 0/ 2 1/ 2	11 10/	
== Երևան	12 12/	10/	
ԿԱՊԱՐ (բաժանարար) Երևան	22 0/ 00	0/ 0	
ԱՆԱԳ (բաժանարար)	112/		

ՏԼՐ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ Կ . Վ . ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆՑ
ՄԱՆՁԵՍՏԵՐ . Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԻՐՈՒՄ

Printed and published by K. Vandapete, Shahnazar
 riantz, 151, Rumford-street, Chorlton-on-Med
 lock, Manchester.---Monday, April 18, 1864.